

Helsinki

**Demokratiakokeilut
2020: Helsinki**

**Yhteenveto kyselystä
Helsingin venäjänkielisille
asukkaille kesällä 2020**

Sisällys

Demokratiakokeilut 2020: Helsinki

1. Johdanto	3
Hankkeesta	3
Kyselyn toteutuksesta	3
Vastaajien taustatiedot	4
2. Tulokset	6
Tiedonsaantikanavat Helsingin kaupungin asioista	6
Tietämys ja kokemukset osallistumis- ja vaikuttamistavoista Helsingissä	7
Kunnallispolitiikka	10
Vastaajien kiinnostus ja valmius osallistua kaupungissa	11

1. Johdanto

Hankkeesta

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran laajassa Demokratiakokeilut 2020 -hankkeessa toteutetaan innovatiivisia yhteishankkeita, jotka edistävät demokraattista osallisuutta, osallistumista ja vuoropuhelua. Kokeilut toteutetaan yhteistyössä Kuntaliiton kanssa. Helsingin kaupunki on mukana kokonaisuudessa omalla hankkeella.

Helsingin hankkeen kärkitavoitteena on vahvistaa venäjänkielisten helsinkiläisten tietämystä kaupungin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista ja kokeilla keinoja osallistumisen lisäämiseksi. Demokratiakokeilujen tarkoitus on vahvistaa erityisesti niiden väestöryhmien osallistumista, jotka ovat syrjäytyneet tai vaarassa syrjäytyä demokraattisesta osallistumisesta. Maahan muuttaneet ovatkin yksi niistä ryhmistä, joiden osallistumisen edistämiseen tulee kiinnittää huomiota.

Cultura-säätiö toimii Helsingin yhteistyökumppanina demokratiakokeilussa.

Kokeilu aloitettiin venäjänkielisille helsinkiläisille suunnatulla kattavalla verkkokyselyllä. Kyselyn avulla selvitettiin vastaajien tiedonsaantikanavia, tietämystä ja kokemuksia erilaisista osallistumistavoista sekä kunnallispolitiikasta ja kiinnostusta vaikuttaa eri teemojen parissa kaupungissa. Lisäksi kysely sisälsi poimintoja demokratiaindikaattoreista, joiden avulla on aikaisemmin selvitetty suomalaisten kokemuksia vaikuttamismahdollisuuksistaan, luottamusta demokratiaan kohtaan ja muita keskeisiä demokratian mittareita.

Kyselystä saatuja tuloksia ja niiden pohjalta tehtyä analyysia käytettiin pohjana hankkeen pilottitapahtumia suunniteltaessa.

Kyselyn toteutuksesta

Cultura-säätiö suunnitteli verkkokyselyn yhteistyössä Helsingin kaupungin asiantuntijoiden sekä Sitran tutkijoiden kanssa keväällä 2020. Kysely julkaistiin 14.6. ja suljettiin 6.7., jolloin vastauksia oli saatu tavoiteltu määrä.

Verkkokyselyä markkinoitiin Cultura-säätiön kanavilla, Helsingin kaupungin kanavilla, useissa venäjänkielisissä sosiaalisen median ryhmissä sekä venäjänkielisten maahanmuuttajien parissa työskentelevien järjestöjen kautta.

Verkkokysely oli anonymi, mutta vastaajat saivat halutessaan jättää yhteystietonsa palkinnoksi saatavan elokuvalipun lähettämistä varten. Lisäksi vastaajilta tiedusteltiin kiinnostusta saada tietoa kyselyn tuloksista ja halua saada kutsuja hankkeen puitteissa järjestettäviin myöhempisiin tapahtumiin. 17 % vastaajista halusi saada tietoa tuloksista ja lisäksi 41 % halusi saada tietoa tuloksista sekä kutsuja tuleviin tapahtumiin.

Kysely sai paljon huomiota: se avattiin 2222 kertaa ja vastauksia tuli yhteensä 1006 kappaletta, joista analysoitavia oli 807. Näistä Helsingin asukkailla oli 623 ja muualla asuvia 184.

Kysely oli pääasiassa tarkoitettu helsinkiläisille, mutta myös muun asuinpaikan ilmoittaneilta kysyttiin lyhyesti heidän tietämystään Helsingin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista (Osallistuva budjetointi, stadiluotsit, kaupunkisuunnitelmien seuraaminen). 72 % muualla asuneista vastaajista ei ollut koskaan kuullut kyseisistä toiminnoista ja mahdollisuuksista. Muualla asuvien vastaajien syy käydä säännöllisesti Helsingissä oli pääasiassa muun pääkaupunkiseudun alueella asuminen sekä Helsingissä töissä käyminen.

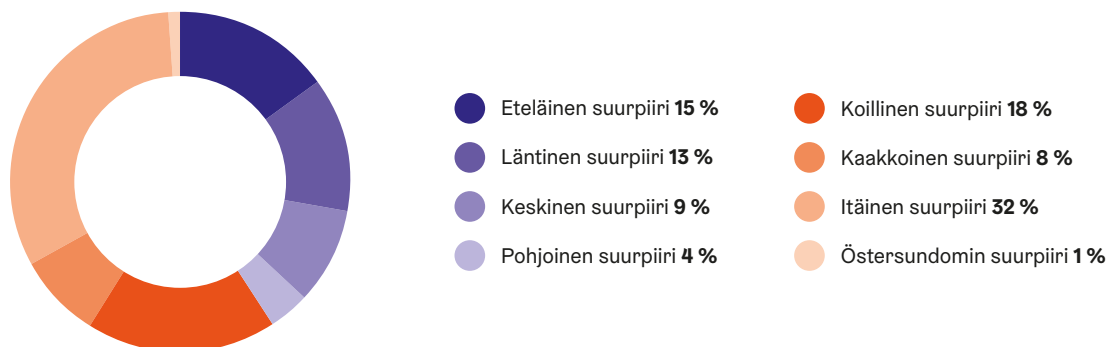
Tässä raportissa keskitytään Helsingissä asuvien vastauksiin (623 kappaletta).

Vastaajien taustatiedot

Vastaajilta kysyttiin erilaisia perustietoja, kuten ikää, työmarkkina-asemaa ja Suomessa asumisen ajan pituutta.

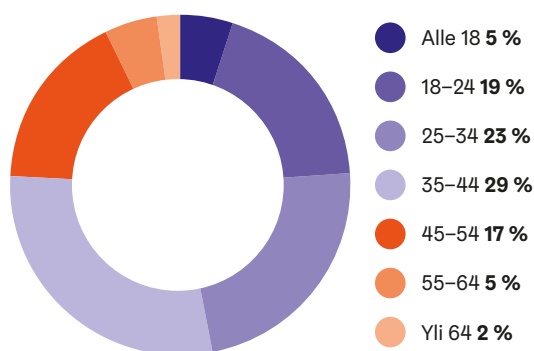
Vastaajista suurin osa asui Itäisen suurpiirin alueella (32 % vastaajista). Toiseksi eniten vastaajia asui Koillisen suurpiirin alueella (18 % vastaajista).

Vastaajien asuinpaikka

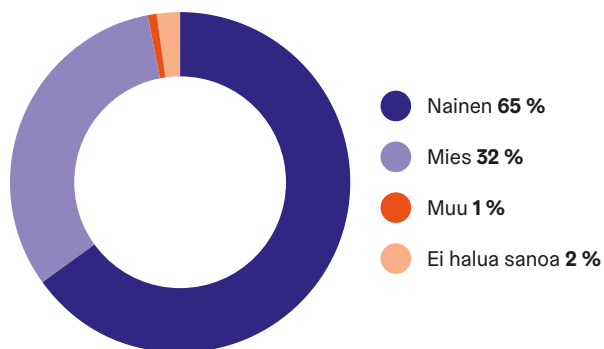

Kyselyyn tuli vastauksia kaiken ikäisiltä, odotetusti vähiten yli 64-vuotiailta.

Vastaajien ikä

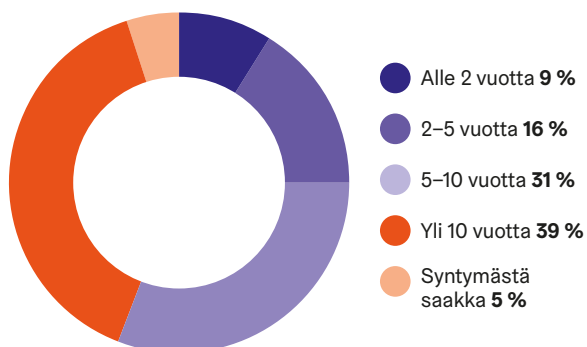
Vastaajien sukupuoli

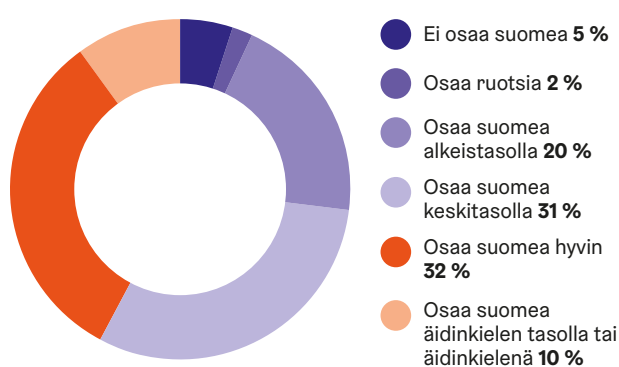
Vastaajat olivat asuneet Suomessa keskimäärin jo melko pitkään: 70 % oli asunut yli 5 vuotta. Alle kaksi vuotta Suomessa asuneita tuoreita maahanmuuttajia oli vastaajien joukossa vain 9 %. Noin puolella vastaajista oli Suomen kansalaisuus.

Melko pitkä keskimääräinen maassaoloaika heijastui myös vastaajien suomen kielen osaamiseen: 73 % ilmoitti osaavansa suomea keskitasolla tai sitä paremmin.

Suomessa asumisen ajan pituus

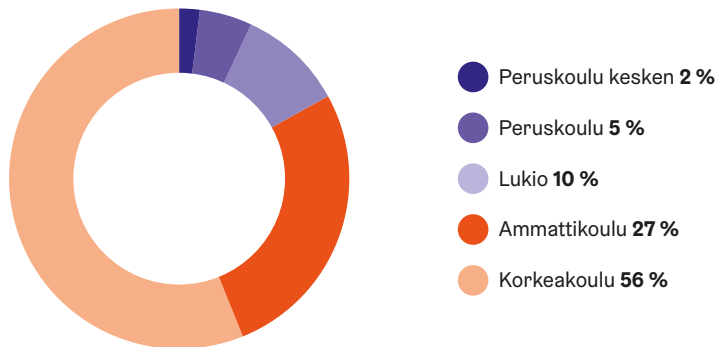

Vastaajien oma arvio suomen kielen osaamisesta

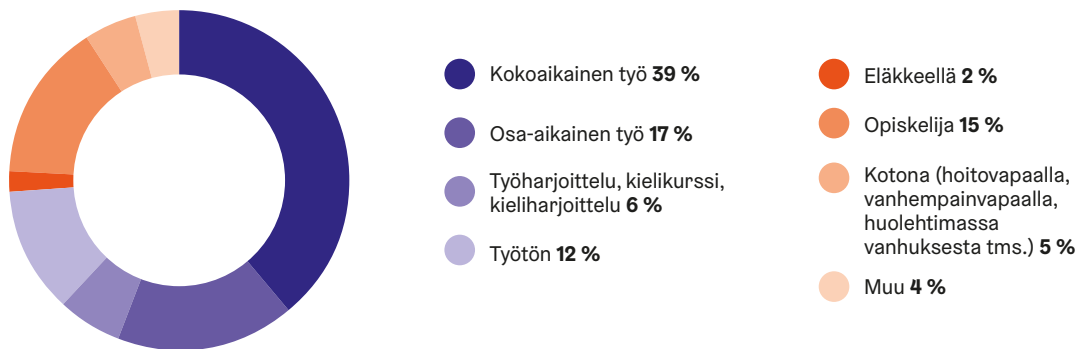

Suurin osa vastaajista oli korkeakoulutettuja, ja suurin osa oli myös koko- tai osapäiväisessä työssä. Työttömänä oli 12 % vastaajista.

Vastaajien koulutus

Vastaajien työmarkkina-asema

2. Tulokset

Tiedonsaantikanavat Helsingin kaupungin asioista

Tiedonsaanti on ensisijainen edellytys osallistumiselle. Myöhemmissä alaluvuissa käsitellään vastaajien tietämystä spesifeistä Helsingin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista sekä -kanavista. Tässä alaluvussa käsitellään sitä, mistä vastaajat ilmoittivat saavansa tietoa yleisesti Helsingin kaupungin sekä oman asuinalueensa palveluista ja tapahtumista.

Eniten tietoa kaupungin palveluista ja tapahtumista saatiin kaupungin verkkosivuilta (60 %) sekä kaupungin sosiaalisen median kanavilta (44 %). Jälkimmäisen vaihtoehdon (kaupungin sosiaalisen median kanavat) valinneille esitettiin tarkentava jatkokysymys, joka paljasti monien vastaajien kuitenkin viittaavan mihin tahansa sosiaalisen median ryhmään kaupungin omien kanavien sijaan (esimerkiksi ”Venäläiset Suomessa”-ryhmä, ”Kaikki Suomesta”-ryhmä, blogisivusto ja Visit Helsinki-sivusto).

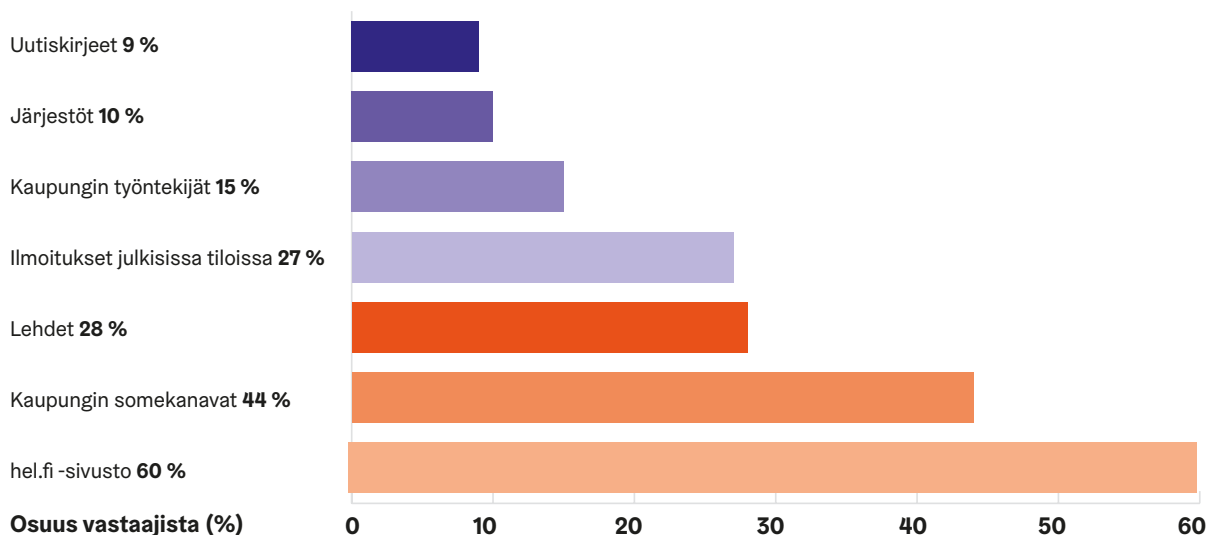
Uutiskirjeen pääasialliseksi tiedonsaantikanavakseen oli valinnut 9 % vastaajista, mutta näille esitetyn jatkokysymyksen perusteella kukaan vastaajista ei tarkoittanut Helsingin kaupungin uutiskirjeitä (vastaajat olivat tarkentaneet tarkoittavansa esim. Yleä, erilaisia Facebook-ryhmiä ja sanomalehtiä).

10 % vastaajista oli valinnut pääasialliseksi tiedonsaantikanavakseen järjestöt. Tarkentavassa kysymyksessä muun muassa erilaiset Facebook-ryhmät, SVK ry ja muut venäjänkieliset järjestöt sekä myös Cultura-säätiö oli mainittu useaan otteeseen. Monet olivat kuitenkin myös viitanneet kouluihin tai esimerkiksi medioihin (kuten Yle).

Tarkentavien kysymysten vastaukset korostavat sitä, että vastaajille ei ole selvää, mitkä informaatiokanavat ovat kaupungin ja mitkä eivät. Tästä voi seurata väärintymmärryksiä, jos välittynyt tieto on virheellistä tai vajavaista.

Vastaajien pääasialliset tiedonsaantikanavat kaupungin asioista

Vastaajat saivat valita useita vaihtoehtoja

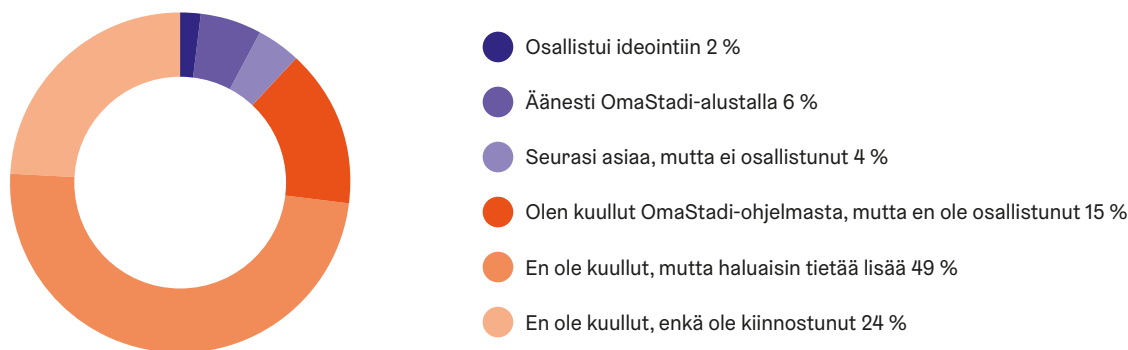

Tietämys ja kokemukset osallistumis- ja vaikuttamistavoista Helsingissä

OmaStadi

OmaStadi osallistuva budjetointi on yksi keskeisimpiä kaupunkilaisia konkreettisesti osallistavia innovaatioita Helsingissä. Ensimmäinen osallistuvan budjetoinnin kierros järjestettiin vuosina 2018–2019. Vastaajilta kysyttiin heidän tietämystään OmaStadi-konseptista sekä sitä, olivatko he osallistuneet siihen edellisellä kierroksella. Eri tavoin vastanneille esitettiin myös tarkentavia jatkokysymyksiä. Selvästi suurin osa vastaajista (yhteensä 71 %) ei tiennyt OmaStadi-ohjelmasta.

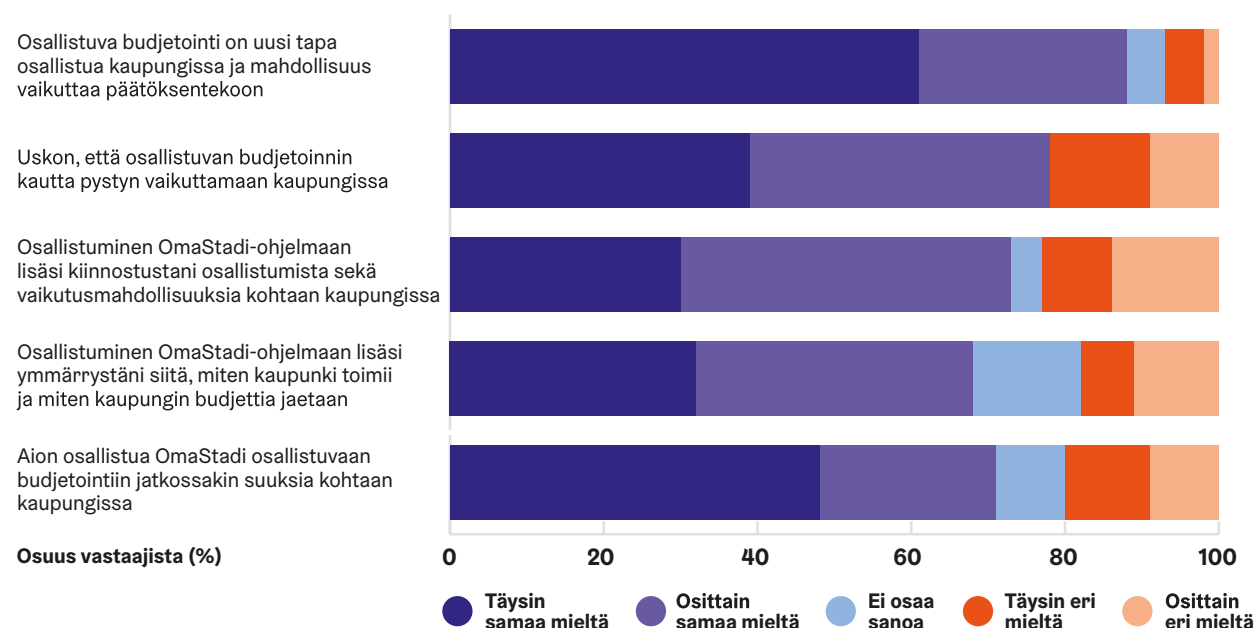
OmaStadi: tieto ja osallistuminen

8 % vastaajista kuitenkin oli osallistunut OmaStadi-kierrokselle, joko äänestämällä ideoita tai osallistumalla itse ideointiin. Osallistuneille esitettiin jatkokysymyksenä väittämiä prosessiin osallistumisen kokemuksista. Väittämät vastasivat jossain määrin (ei täysin) Helsingin osallistuvan budjetoinnin väliarviointi-raportissa¹ analysoituja väittämiä. Vertailua väliarviointiraportissa esitettyihin tuloksiin hankaloittaa se, että siinä kyseiset väittämät esitettiin vain ideoiden työstöön osallistuneille eikä sellaisille henkilöille, jotka olivat ainoastaan äänestäneet muiden ideoita OmaStadi-alustalla. Venäjänkielisille suunnatussa kyselyssä näihin väittämiin vastasivat sekä ideointivaiheeseen osallistuneet (2 % kaikista vastaajista) että muiden ideoita OmaStadi-alustalla äänestäneet (6 % vastaajista). Tämä voi vaikuttaa tuloksiin siinä mielessä, että pelkkä äänestäminen ei tuo samanlaista konkreettista osallistumisen ja vaikuttamisen kokemusta kuin ideointiin osallistuminen.

Vastaajien näkemykset OmaStadi-ohjelmasta olivat pääasiassa positiivisia. Edellä mainituista vertailua hankaloittavista ilmiöistä huolimatta eroavaisuutta kaikille helsinkiläisille tehdyn kyselyn tuloksiin on kuitenkin nähtävissä; venäjänkieliset vastaajat aikoivat muita jonkin verran harvemmin osallistua OmaStadi-prosessiin jatkossa.

OmaStadi: osallistuneiden kokemuksia

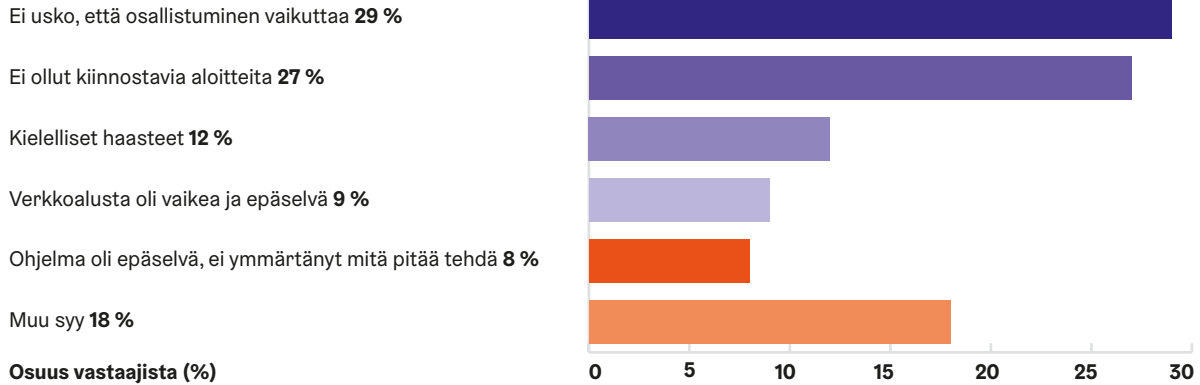

¹Rask, Ertiö, Ahonen, Vase, Tuominen: Helsingin kaupungin osallistuvan budjetoinnin väliarviointi (OmaStadi 2018–2019). Kansalaisuuden kuulut ja kuplat, 3/2019.

20 % vastaajista vastasi, ettei ollut osallistunut OmaStadi osallistuvan budjetoinnin kierrokselle, vaikka tiesikin siitä. Näin vastanneilta kysyttiin lisäkysymyksessä syitä osallistumattomuudelle. Suosituimmat syyt oli epäusko oman osallistumisensa vaikuttamisesta sekä se, ettei ideoiden joukossa ollut mitään kiinnostavaa.

OmaStadi: syyt osallistumattomuudelle

Vastaajat saivat valita useita vaihtoehtoja

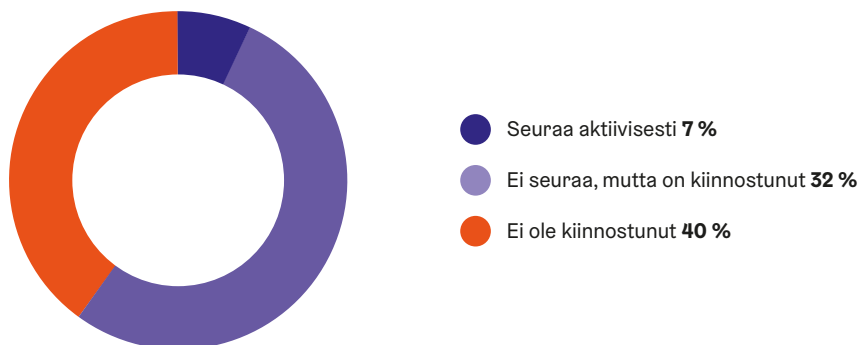

Lisäksi vielä niille, jotka eivät olleet osallistuneet edelliselle osallistuvan budjetoinnin kierrokselle esitettiin kysymys, aikoivatko he osallistua seuraavalle kierrokselle vuosien 2020–2021 aikana: 57 % aikoo joko varmasti tai melko varmasti osallistua.

Kaupunkisuunnitelmat

Helsingin kaupunki tarjoaa useita tapoja ja väyliä seurata kaupungin rakennus- ja kaavoitushankkeita sekä -suunnitelmia ja vaikuttaa niihin. Vastaajilta kysyttiin, kiinnostaako heitä suunnitelmien seuraaminen. Suurinta osaa vastaajista (53 %) suunnitelmat kiinnostivat, mutta he eivät olleet vielä tietoisia mahdollisuuksista seurata ja osallistua niihin. 40 % vastaajista vastasi, ettei kaupunkisuunnittelun seuraaminen kiinnosta heitä.

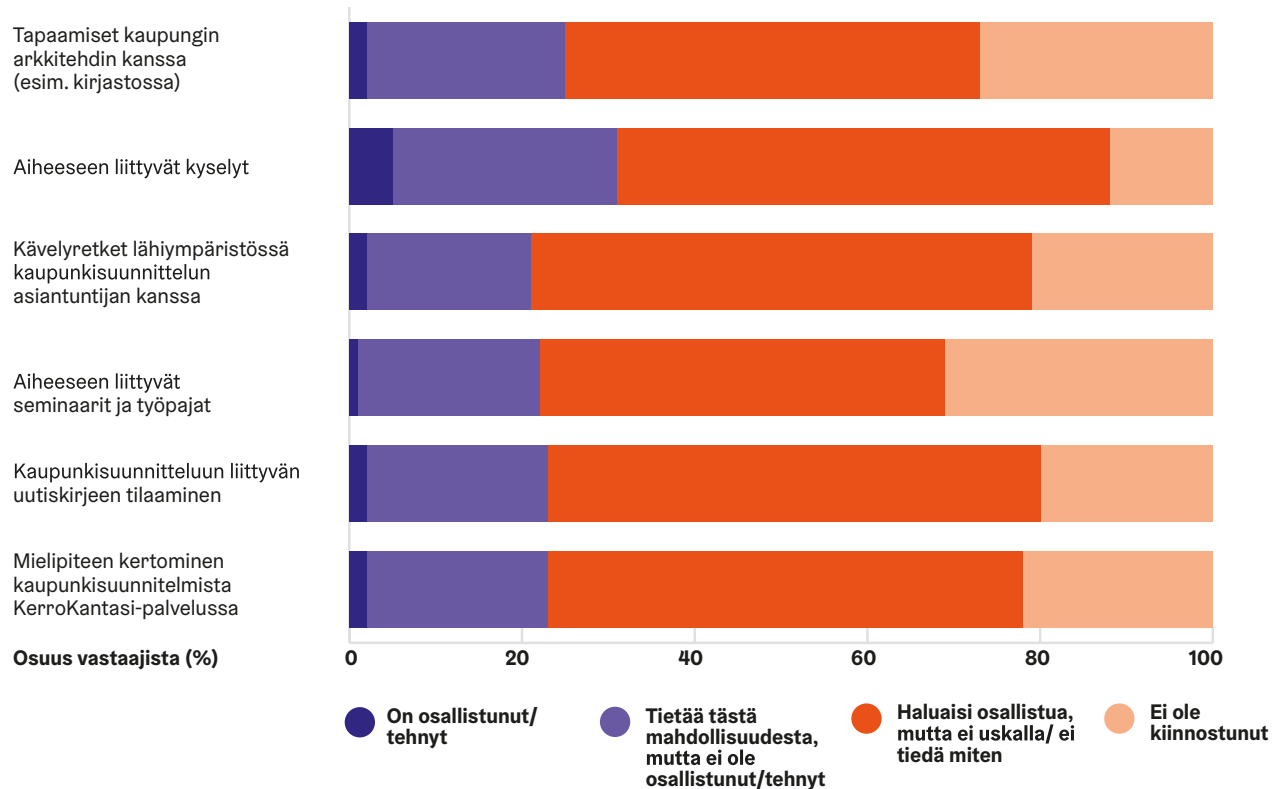
Kiinnostus kaupunkiympäristön suunnitelmia kohtaan

Niille vastaajista, jotka olivat seuranneet suunnitelmia tai olivat kiinnostuneita seuraamaan, esitettiin myös jatkokysymys erilaisista konkreettista osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista suunnitelmiin liittyen.

Vain hyvin pieni osa vastaajista oli osallistunut lueteltuihin konkreettisiin toimintoihin. Monet vastaajat olivat kuitenkin halukkaita osallistumaan lueteltuihin toimintoihin, mutta eivät olleet uskaltaneet tai tienneet miten. Eniten haluttiin osallistua kävelyille kaupunkisuunnitelmiin liittyvän asiantuntijan kanssa, tilata kaupunkisuunnitelmia käsittelevä uutiskirje sekä vastata aiheeseen liittyviin kyselyihin.

Konkreettiset osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet kaupunkisuunnitelmiin liittyen

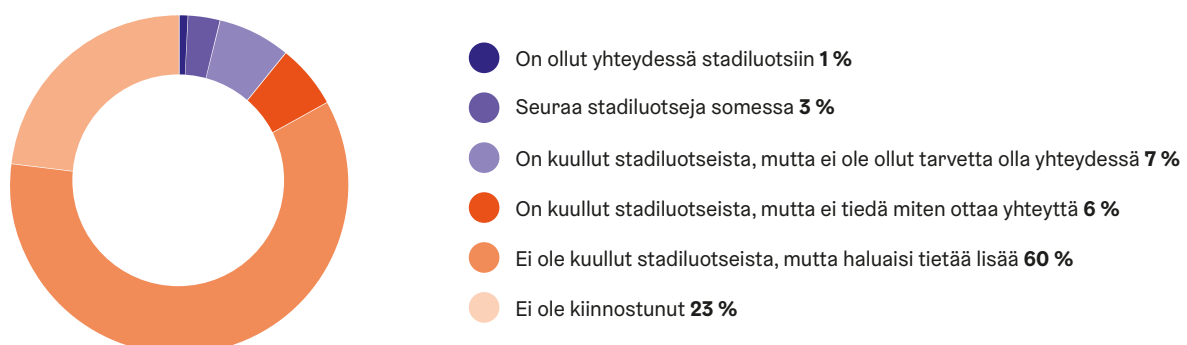

Stadiluotsit

Stadiluotsien erityinen tehtävä on toimia sillanrakentajina kaupunkilaisten ja kaupungin välillä, ja osallistumis- sekä vaikuttamismahdollisuuksien kannalta stadiluotsien rooli on tarjota neuvontaa ja tukea asukkaille.

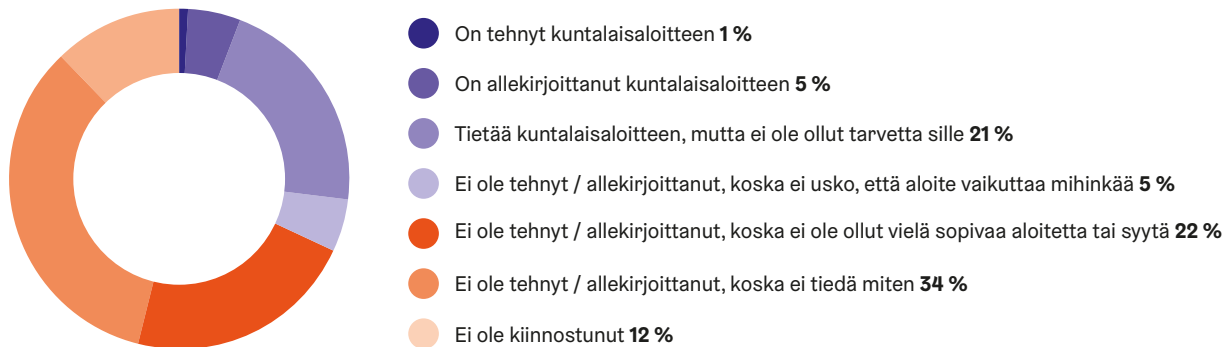
Stadiluotsit ovat melko uusi toimintamuoto (alkaen vuodesta 2018), ja tämä varmasti vaikuttaa myös siihen, että vastaajista suurin osa ei ollut tietoisia stadiluotseista.

60 % vastaajista ei ollut kuullut stadiluotseista, mutta oli kiinnostunut tietämään lisää. Stadiluotseja jollakin lailla käyttäneitä tai heitä seuraavia oli 4 % vastaajista. 6 % vastaajista ei ymmärtänyt, miten stadiluotsien puoleen voi kääntyä, vaikka tiesikin näiden olemassaolosta.

Kuntalaisaloite

Kuntalaisaloite oli monia muita osallistumis- ja vaikuttamiskanavia paremmin tunnettu vastaajien keskuudessa: suurin osa vaikutti olleen tietoinen sen olemassaolosta ja tarkoituksesta, mutta ei erinäisistä syistä ollut tehnyt tai allekirjoittanut aloitetta. Suurimmat syyt kuntalaisaloitteen tekemättä tai allekirjoittamatta jättämiselle olivat se, ettei ollut ollut tarvetta (21 %) sekä se, että vastaajalle sopivaa aloitetta ei ollut vielä osunut kohdalle (21 %). Noin 35 % vastaajista ei tiennyt miten kuntalaisaloite tehdään.

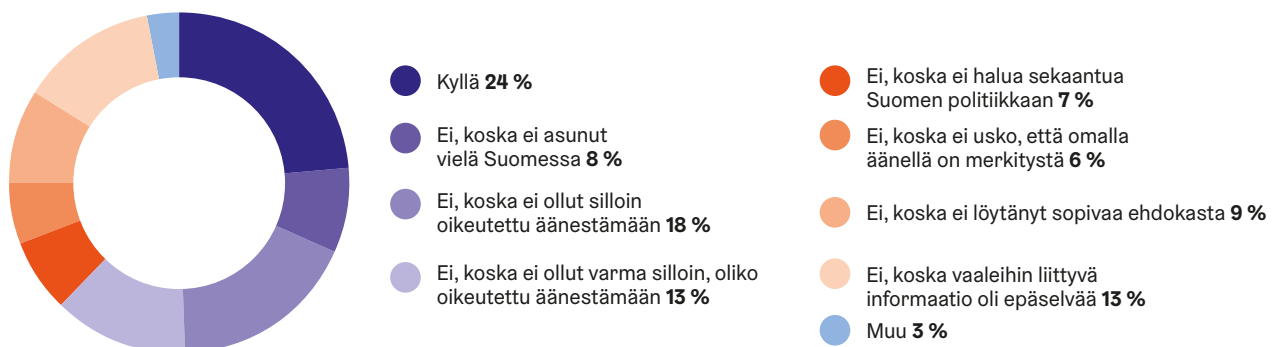

Kunnallispolitiikka

Kunnallispolitiikka, siitä tietäminen ja siihen osallistuminen oli keskeinen osa kyselyä. On yleisesti tiedossa, että maahanmuuttajien tietoisuus kunnallisvaaleista ja paikallisdemokratian periaatteista sekä prosesseista on ymmärrettävistä syistä monesti heikompaa kuin syntysuomalaisilla. Aihetta myös kvalitatiivisin menetelmin käsitelleessä Vantaan kaupungin Cultura-säätiöltä vuonna 2019 tilaamassa selvityksessä (kohderymänä sekä venäjän- että arabiankieliset) syiksi tähän nousi muun muassa huonot kokemukset demokratian mahdollisuuksista lähtömaissa, kiinnittymättömyys suomalaiseen yhteiskuntaan sekä myös käytännön haasteet, kuten kielitaidon riittävyys ja tiedon puute.²

Kyselyn vastaajilta kysyttiin syitä vuoden 2017 kunnallisvaaleissa äänestämättä jättämiselle. Luonnollisesti osa vastaajista (8 %) ei äänestänyt yksinkertaisesti sen vuoksi, ettei ollut vielä kyseisenä ajankohtana muuttanutkaan Suomeen. Venäjältä muuttaneiden kohdalla (EU:n ulkopuolelta muuttaneina) oikeus äänestää kunnallisvaaleissa vaatii vähintään kahden vuoden asumista Suomessa. 19 % vastaajista ilmoitti, ettei ollut äänestänyt vuoden 2017 kunnallisvaaleissa, koska heillä ei tuohon aikaan ollut vielä oikeutta siihen. Lisäksi 13 % vastaajista ei ollut äänestänyt, koska ei ollut varma omasta äänioikeudestaan. Ristiintaulukoimalla näitä tuloksia vastaajien Suomessa asumisen ajan pituuden kanssa kävi ilmi, että molemmissa näistä joukoista oli myös yli 10 vuotta Suomessa asuneita – siis henkilöitä, joilla olisi ollut oikeus äänestää vuonna 2017. Voi siis todeta, että kaikille ei ole selvää, mitkä ovat edellytykset kunnallisvaaleissa äänestämiseksi.

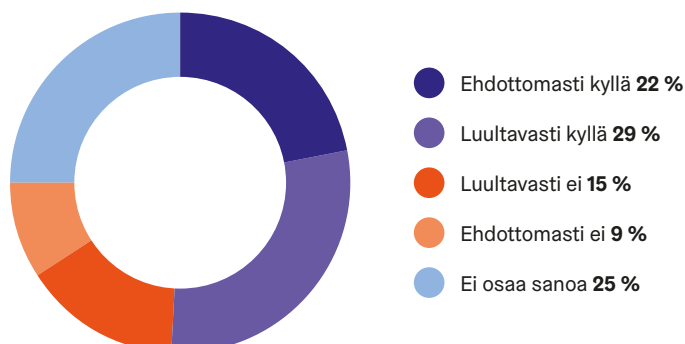
Äänestäminen kuntavaaleissa 2017

²Selvitys venäjän- ja arabiankielisten vantaalaisten osallistumisesta ja vaikuttamisesta kuntalaisina. Cultura-säätiö ja Vantaan kaupunki, 2019.

Vastaajilta tiedusteltiin myös, aikoivatko he äänestää seuraavissa kunnallisvaaleissa (vuoden 2021 huhtikuussa).

Aikomus äänestää tulevissa kuntavaaleissa (2021)

Demokratiaindikaattorit

Demokratiaindikaattorit 2015 -teoksesta³ kyselyyn poimituilla väittämällä pyrittiin selvittämään vastaajien suhdetta vaikuttamiseen, uskoa vaikuttamismahdollisuuksiinsa sekä luottamusta demokraattiseen päätöksentekoon.

Verkkokyselyssä vastaajien sisäistä kansalaispätevyyttä eli oman poliittisen kompetenssin subjektiivista arviota pyrittiin selvittämään väittämällä ”Joskus politiikka vaikuttaa niin monimutkaiselta, että en oikein ymmärrä mitä on tekeillä”. Ulkoista kansalaispätevyyttä eli uskoa omaan vaikutusmahdollisuuksiinsa selvitetiin väittämällä ”Poliittiset päättäjät ottavat kansalaisten näkemykset huomioon tehdessään päätöksiä.”

Myös vastaajien näkemystä demokratiasta toimivana ja kannatettavana hallintojärjestelmänä tarkasteltiin. Tätä varten vastaajille esitettiin väittämä ”Demokratialla voi olla ongelmansa, mutta se on parempi kuin muut hallitusmuodot.”

Väittämiin saatuja vastauksia (täysin samaa mieltä; jokseenkin samaa mieltä; jokseenkin eri mieltä; täysin eri mieltä) tarkasteltiin erilaisten demografisten muuttujien valossa ja vertailtiin myös Demokratiaindikaattorit 2015 -teoksessa esitettyihin suomalaisten tuloksiin.

Tämän kyselyn kohderyhmässä naiset kokivat hieman miehiä huonommin ymmärtävänsä politiikkaa. Toisaalta kohderyhmän naiset pitivät miehiä useammin demokratiaa kannatettavana hallitusmuotona

Saadut vastaukset olivat pääasiassa melko samankaltaiset kuin suomalaisilla (vuonna 2015). Suurin eroavaisuus suomalaisiin verrattuna oli demokratian kannattamisessa: tämän kyselyn kohderyhmässä oli vähemmän niitä, jotka pitivät täysin varmasti demokratiaa parhaana hallitusmuotona

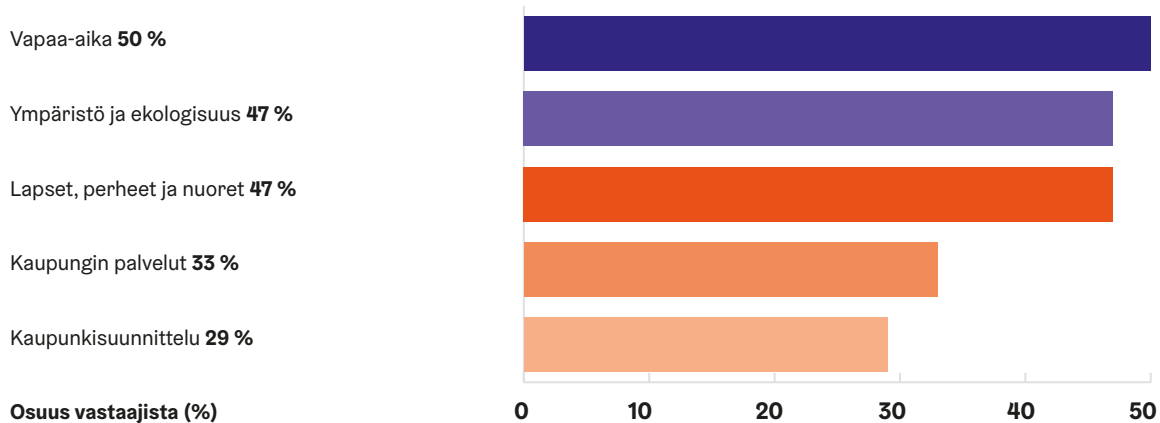
Vastaajien kiinnostus ja valmius osallistua kaupungissa

Vastaajilta kysyttiin, mitkä teemat kaupungissa olisivat sellaisia, joiden työstämiseen he olisivat valmiita osallistumaan jollakin lailla. Vastaajat saivat valita useita vaihtoehtoja luetelluista teemoista, ja kaikki luetellut teemat keräsivätkin paljon kiinnostusta. Suosituimmaksi teemaksi nousi kaupunkilaisten vapaa-aika (erityisesti harrastus- ja liikuntamahdollisuudet omalla asuinalueella). Vahvoja suosikkeja olivat myös ympäristöaiheet (erityisesti puisto- ja luontoalueet ja niiden kunto sekä jätteiden keruu ja lajittelu kaupungissa) sekä lapsiin ja perheisiin liittyvät teemat (erityisesti lasten ja nuorten turvallisuus sekä harrastusmahdollisuudet).

³ Borg, Kestilä-Kekkonen, Westinen. Demokratiaindikaattorit 2015. Oikeusministeriön julkaisu: selvityksiä ja ohjeita 56/2015.

Kiinnostus osallistua: teemat

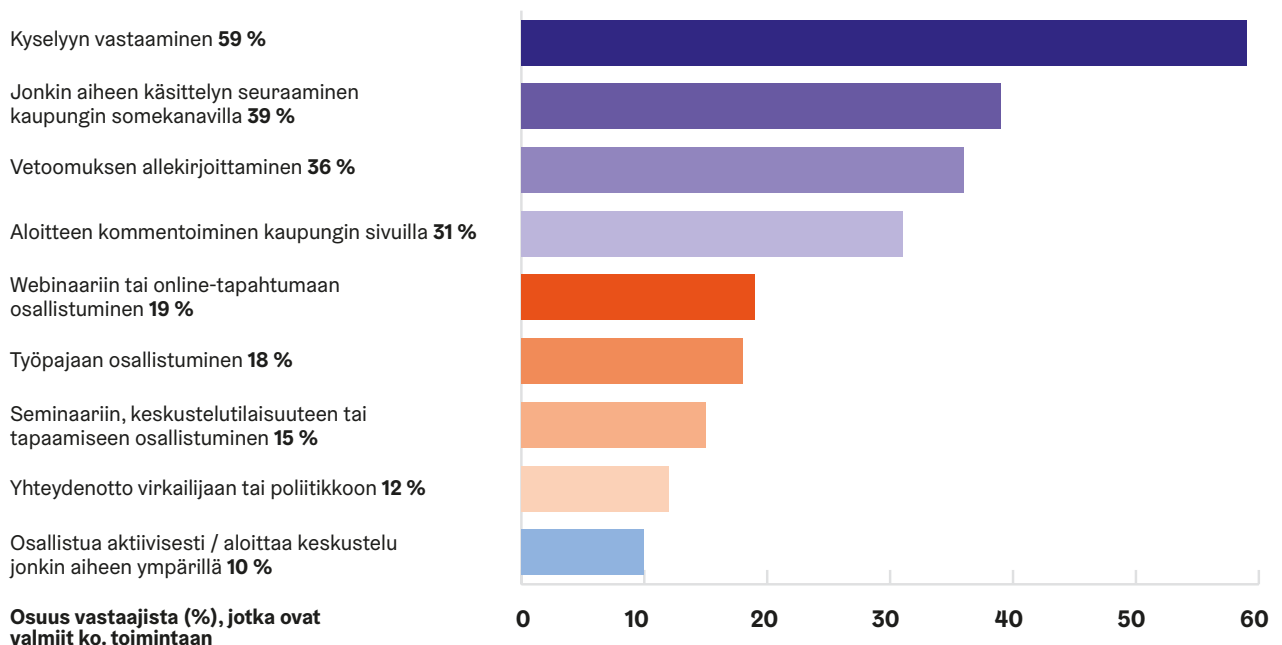
Vastaajat saivat valita useita vaihtoehtoja

Kun kiinnostus eri teemoja kohtaan on selvästi olemassa, seuraava kysymys onkin konkreettinen osallistuminen. Vastaajilta tiedusteltiin, millä konkreettisella tavalla he olisivat valmiita osallistumaan edellisessä kysymyksessä itselleen tärkeiksi mainitsemisensa teemoissa. Vastaajat saivat valita useita luetelluista vaihtoehtoja. Ehdottomasti suosituimmaksi nousi kyselyihin vastaaminen: 61 % vastaajista oli valmiita vastaamaan itselleen tärkeään teemaan liittyvään kyselyyn. Toiseksi eniten oltiin valmiita seuraamaan jonkin aiheen käsittelyä kaupungin sosiaalisen median kanavilla (40 % vastaajista). Monet olivat myös valmiita allekirjoittamaan vetoomuksen (36 %) sekä kommentoimaan ehdotuksia ja aloitteita kaupungin sivuilla (32 % vastaajista).

Kiinnostus osallistua: tavat

Vastaajat saivat valita useita vaihtoehtoja

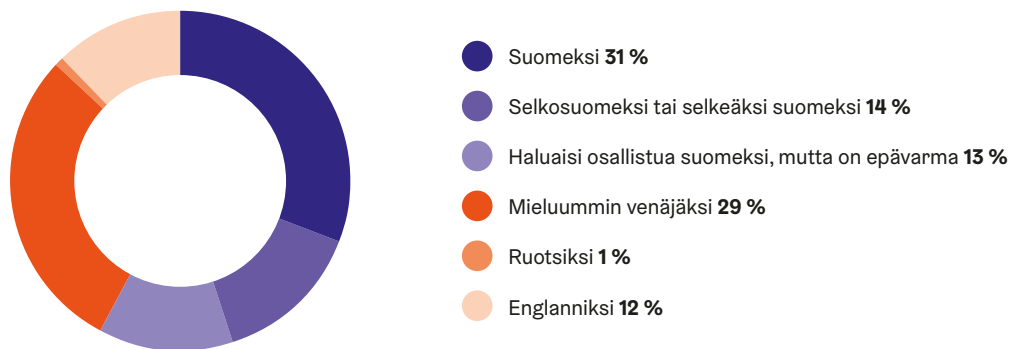

Moni vastaaja on siis valmis tekemään jotain konkreettista ja osallistumaan itseään kiinnostavissa aiheissa kaupungin päätöksentekoon. Kohderyhmän kannalta on olennaista seuraavaksi tarkastella sitä, kuinka moni on valmis ja kykenevä osallistumaan muiden suomalaisten kanssa suomeksi (tai ruotsiksi) ja kuinka moni vielä ei, sekä sitä, minkälaista kielellistä tukea ”siirtymävaiheessa” voisi kaupungin puolelta tarjota.

31 % vastaajista ilmoitti olevansa valmis osallistumaan suomeksi ja lisäksi 14 % selkeäksi suomeksi tai selkosuomeksi. Tätä melko lähellä olivat toiset 13 % vastaajista, jotka sanoivat, että haluaisivat osallistua suomeksi, mutta eivät olleet varmoja oman kielitaitonsa riittävydestä. Olisikin tärkeää kiinnittää huomiota tähän ”siirtymävaiheeseen”, jolloin halua osallistua suomeksi on, mutta kielen käyttöön liittyy vielä epävarmuutta. Selkeä suomi tai osittainen tulkkaus ovat esimerkkejä kynnyksen madaltamisesta.

Vaikka suomen kielen taito olisi jo suhteellisen hyvä, ei sen käyttäminen konkreettisissa tilanteissa ole välttämättä helppoa ja kynnys käyttää kieltä saattaa olla epäonnistumisen pelon vuoksi korkea. Esimerkiksi kyselyn alussa oman suomen kielen taitonsa hyväksi tai sitä paremmaksi arvioineiden keskuudesta kuitenkin vain 62 % vastasi olevansa valmiita osallistumaan itseään kiinnostaviin teemoihin suomeksi.

Valmiudet osallistua: kieli

Edellä mainittujen sekä muiden raportissa esitettyjen tulosten valossa voi todeta, että suurin osa vastaajista on kiinnostunut osallistumisesta Helsingissä. Pieni osa vastaajista on tehnyt sitä jo, mutta suurin osa eri syistä ei. Keskeisimmäksi syyksi läpi raportin vaikuttaa nousevan tiedon puute. Tiedon puute ei välttämättä ole vain suomen kielen osaamistasoon sidottu asia, sillä suurin osa vastaajista osaa suomea oman arvionsa mukaan keskitasolla tai sitä paremmin. On kuitenkin vaikea etsiä tietoa jostain asiasta, jos ei tiedä sen olemassaolosta.